

DEMECZKY JENŐ

AZ ÉRTÉK FELSZÍNRE AKAR KERÜLNI GARAY ANDRÁS ÉS DÓRA

Hogyan ismerkedtetek meg a Bokorral?

1981-ben fiatal házasságként Fehérvárra költöztünk. Akkor Simonyi Gyuszt már ismertük, de a Bokorról még nem tudtunk. Amikor megérkeztünk a teherautóval, fáradtan az éjszakai pakolás után, sokan vártak bennünket, ebédet főztek, kitakarítottak, mindent megtettek, hogy otthon érezzük magunkat. Így mutatkozott be nekünk a fehérvári közösség, és azt láttuk, hogy nagy szeretetben és az általunk is fontosnak tartott értékek vonzásában élnek. Később "derült" ki, hogy mindez a Bokor nagyközösség keretében működik.

Mi volt a varázsa ennek a közösségi életnek?

Az, hogy a fehérvári közösségi életben a Bokor életének mindhárom oldala egyforma erősséggel és "magas színvonalon" volt jelen, azaz egyszerre volt spirituális, intellektuális és mindennapos szeretetkapcsolatokat fenntartó és sokoldalúan szolgáló mozgalom. A Bokor így nagyon vonzó volt, s könnyűszerrel tettük túl magunkat az akkori veszélyhelyzeteken. Azóta is havonta járunk Fehérvárra. Úgy emlékszem az akkori beszélgetéseinkre, hogy már akkor szó volt olyan dolgokról, amelyek a Bokrot, az Egyházat és a magyar társadalmat csak most kezdik foglalkoztatni, s mindez nagy nyitottsággal, belső örömmel, mondhatni vallásos légkörben történt. Nem véletlenül nőtt ki ezekből az évekből a katonáskodást megtagadók nagy száma, vagy az ökológiai tudatosság és a Bokor társadalmi megjelenési igénye (könyvek, újság, kommuna).

Mondjatok valamit a korábbi éveitekről!

Diákként - évfolyamtársak voltunk az egyetemen - egy a Regnum peremén lévő nagyközösségbe jártunk, ahol élménytelen élet folyt, rengeteg programmal, jó kapcsolatokkal, de - így persze csak utólag tudjuk megfogalmazni - az elköteleződés konkrétságára nélkül. Ennek nem is voltak meg a szellemi alapjai sem. Az utolsó években nagyon zavart már a szellemi munka hiánya a közösségi életben, így könnyűszerrel "váltottunk."

Hogyan látjátok a többi közösségi mozgalmat?

A korábban említett hármasságból (spiritualitás, intellektuális élet és mozgalmi jelleg) az egyik szinte minden más mozgalmából hiányzik, vagy elcsökevényesedett. Általában az intellektuális élet az; elveszítik a szellemi nyitottságot, vagy leszűkítik a saját szempontjaikra. Ezért nehéz párbeszédet folytatniuk velünk és persze fordítva is. Ez nem azt jelenti, hogy ott valakik nem lelhetnek otthonra, nem töltheti ki az életüket.

A Bokor tehát kirí a többiek közül?

Igen. A Bokor önálló és önállóságra nevel. Átvész egy hagyományosan hatalmi funkciót mind az Egyháztól, mind az államtól. Azt, hogy ki meri jelölni, mi a mérték. Az értékjelölő funkció vállalása roppant veszélyes. Jézusnak is az életébe került. A társadalmak életében hagyományosan az Egyház állított és jelölt ki értékeket. Azt, hogy e funkciót vagy kétszáz éve (hazánkban úgy 50 éve) elvették tőle, a mai napig nem tudja feldolgozni.

A Bokor önállósága azt jelenti, hogy nincs szüksége támaszra? Mondjuk ki: Egyházra?

A Bokor és az Egyház sajátos szimbiózisban él. Ha az Egyház nem olyan amilyen, nem jön létre a Bokor, ha a Bokor (és itt ezen a jézusi gondolat érvényre jutását is értem, tehát kicsit idealizálok) nincs, az Egyháznak nehezebb megtalálni a helyét a mai világban. A Bokornak nem támaszként kell az

Egyház, hanem hatásterületként. Ide tartozunk, itt szeretnénk segíteni a jézusibbá válás útján. Azt hiszem, ma már objektívan megállapítható, milyen hatása volt és van a Bokornak a ma Egyházára és a társadalomra. S természetesen ebben a változásban a Bokor nincs egyedül, hanem rajta kívül számosan vannak.

Nem vagytok túl optimisták?

Azt gondolom, hogy a Bokor teológiája a hagyományos teológia csúcsa: vagy ez lesz a XXI. század katolikus teológiája, vagy - s félek kimondani - nem lesz Egyház. Ma rengeteg jel mutat arra, hogy Gyurka bácsi 50 éve mondott gondolatai a világ teológiai gondolkodásának középpontjába kerültek. De ugyanakkor ez a teológia még használja az évezredek fogalmakat és megközelítéseket, mint megváltás, Szentháromság stb., tehát viszonylag szervesen beépíthető a mai katolikus kultúrába. Az Egyháznak vissza kell térnie a jézusi értékekhez, különben elveszti a súlyát. Ma egyre többen mondják ki, hogy "a király meztelen". Nekünk, - s ezt látjuk másoknál is a közösségben - fáj a mai helyzet.

Nem értékelitek túl a Bokor szerepét?

A Bokor helyzete nem rózsás, sem kifelé, sem befelé, de ettől még igaza lehet. Az igazság nem statisztikai kategória. De ha a világ helyzetét nézzük (szegénység, klímakatasztrófa, fegyverkezés), nem látunk a Bokor által felvázolt úton kívül más reményt a megoldásra.

Mindezek ellenére ma sokan eltávolodnak a Bokortól?!

A Bokortól elmenők kis része hagyja ott a Bokorban megismert értékeket. A Bokron belüli vitákat és a Bokor körül keltett egyházi hisztériát nehéz elviselni. Sajnos a közvélemény idehaza az egyén hovatarozását fontosabbnak tartja, mint magát az embert. Ez ellen minden épeszű ember tiltakozik, hiszen így elvész az ő egyénisége. Ez az általánosítás nagy károkat okoz a Bokornak, de ez egyfajta ára is a Bokron belüli szabadságnak. A másik ok, hogy minden bántás ellenére a Bokortagok többsége szereti az Egyházat és ott akar szolgálni. S ezt a szolgálatot fontosabbnak tartja a közösségi összetartozásnál.

Ezért lenne hiba, ha a Bokor intézményesülne?

A Bokor intézményesülése 50 éve megtörtént, hiszen aki független, az intézményesült. A jogi formák itt másodlagosak. Ma a Bokor mind gondolatilag, mind szervezetileg független. Tiltakozunk gondolatban a Bokor intézményesülése ellen, de így csak egyes emberekre jut nagyobb teher, s veszít a hatékonyságából. Szerintünk az intézményesülésnek több előnye lenne, de meg kell találni a módját, hogy ez az intézményesülés az Egyházon belül jöjjön létre.

Beszéltetek a fehérvári évekről, hogyan látjátok mindezt ma?

Nosztalgiával gondolunk vissza a nyolcvanas évek elejének közösségi életére. Az említett hármasság a Bokron belül az utóbbi években eltorzult a szellemi élet javára. Úgy gondoljuk, ma a mozgalmi és spirituális értékeket kellene megerősíteni, az együtt cselekvést, az együtt és egymásért végzett munkát, az együtt ünneplést. A gyakorlati szeretetben való "versengés" ma fontosabb lenne, mint az újabb és újabb teológiai meglátások propagálása. A Bokornak minden lelkialkatú, felkészültségű embert be kellene fogadnia, minden élethelyzetre megoldást kellene adnia, ad absurdum, egy Bokron belüli szerzetesi közösséget is el tudunk képzelni. Egymásért kellene nagyobb áldozatot hozni, az odatartozásunkat jobban, ötletesebben kifejezni.

Az Egyház egy ilyen Bokrot jobban tolerálna?

Nem nagyon kell ezzel törődni. Az Egyház és a Bokor viszonyában rengeteg a pozíció- és presztízskérdés. Ma, ha egy ember kicsit is hajlandó elgondolkodni Istenről, emberről és e kettő kapcsolatáról, rájön, hogy a Bokor által képviselt értékek jézusiak.

És a módszer?

Az érték felszínre akar kerülni. Nincs módszer. Egyszer így kell tenni, egyszer úgy. Egyszer határozott hangon kiáltani, egyszer szelíden simogatni. Általában az bírálja a módszert, aki az értékekkel nem akar szembesülni, így kapóra jön számára a módszer esetleges hiányossága.

És a Ti "módszeretek" nektek mit eredményezett?

Boldogan élünk. Nevelünk három gyermeket, s átszövi életünket a Bokor által nyújtott értékrend. Megtaláltuk itt a helyünket. Szellemi örömet jelent a tiszta beszéd, a sok barátság, az értelmes szolgálat. Örülünk a Bokor új útjainak (Bokorliget, könyv- és újságkiadás, stb.) s magunk is tevékenyen részt vállalunk benne. Szerencsés módon a szakmánk is segítséget jelenthet másoknak. Két közösségünkben számos nagyszerű ember van, részünk van egymás életében. Mindkét közösség már 13 éves, most is ugyanolyan öröm a találkozás. Ennek talán az is oka, hogy együtt alakultunk olyanná, amilyenek most vagyunk, s hogy nem szégyelljük egymás előtt gyengeségeinket.

Mostanában, mintha fáradtnak tünnétek...

Az elmúlt pár év sok új feladatot hozott. Kevesebb az idő a feltöltődésre, mint korábban, s hajlamosak is vagyunk túlterhelni magunkat. Ennek egy részét örömmel tesszük, másik részét kötelességből vagy kényszerből. Mivel az időnk jelentős részét együtt töltjük, mindent közösen élünk meg. Este 8-kor elköszönünk a gyerekektől, s még éjfélig egymás mellett rajzolunk, közben beszélgetünk magunkról, a mieinkről, a Bokor, s a világ dolgairól, ahogy ma is veled.

Garay Andrással és Dórával beszélgetett Demeczky Jenő